

Referat fra møte i KISP 10.-11. oktober 2013

Kirkens hus, Oslo

Tilstede: Kjetil Fretheim (leder), Leif Tore Michelsen, Bjørg Sandkjær, Inger Anne-Marie Pulk (representant fra Samisk kirkeråd), Jens Aas-Hansen, Fredrik Glad-Gjernes, Eilert Rostrup, Tom Sverre Tomren, Kristian Larsen (observatør, Den norske kirkes nord/sør-info), Tor Kristian Birkeland (observatør, Norges Kristne Råd), Guro Almås (sekretær)

Forfall: Jorunn Jernsletten, Arnhild Helgesen, Iver Neumann, Mari Johansen Aune, Johan Hindahl

KISP 11/13: Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak:

Innkalling og dagsorden ble godkjent.

KISP 12/13: Orienteringssaker

1. Referat fra KISP 14.-15. mars 2013
2. Referat fra møte i Mellomkirkelig råd 19.-20. september 2013
3. Kirkemøtesak 2014 om Kirken og menneskerettighetene
4. Kirkeuka for fred i Palestina og Israel 2013

1. Referat fra KISP 14.-15. mars 2013:

- KISP 03/13 Situasjonen i Mali og militær invasjon ble fulgt opp gjennom brev til partiene Høyre og Arbeiderpartiet før landsmøtene med oppfordring til å gå inn for innføring av sluttbrukererklæring. Det ble ikke sendt noen kronikk om Mali til aviser pga. manglende kapasitet og utfordringer med å spisse kronikken.

- KISP 05/13: Rettferdig fred: Arbeidsgruppen har ikke begynt arbeidet med et fredsdokument enda, men avventer hva som kommer fra KVs generalforsamling i Busan. Dokumentet skal utarbeides i løpet av 2014. Guro innkaller til et møte før årsskiftet.

- KISP 09/13 Internasjonal migrasjon og norsk asylpolitikk: Eilert Rostrup informerte om et internasjonalt kirkelig migrantforum, hvor blant andre Kirkenes verdensråd er med som fungerer som et advocacyforum opp mot Global Forum on Migration. Skandinavia har så langt ikke deltatt i dette, men tematikken utfordrer også Den norske kirke. Eilert følger opp dette og holder MKR informert.

3. Kirkemøtesak 2014 om Kirken og menneskerettighetene:

Guro orienterte om endringene som er gjort i dokumentet siden KISP behandlet det på sitt møte i mars, inkludert endringene i kap. 5 (kriterier for prioriteringer) som KISP fokuserte på i sin behandling. Videre ble det orientert om behandlingen av saken i Mellomkirkelig råd og Kirkerådet og rådenes vedtak.

4. Kirkeuka for fred i Palestina og Israel 2013

Det ble orientert om arrangementer i Kirkeuka og mediedebatten som fulgte. Kirkeuka var større i år enn den har vært tidligere, med mange godt besøkte arrangementer i ulike deler av landet, og en rekke menigheter markerte uka i gudstjenestene 22. september.

Tilbakemeldingene fra menigheter og arrangementer har vært svært positive. Arrangementet hadde positiv pressedekning i blant annet P2, Klassekampen og en rekke lokal- og regionaviser. Avisen Dagen hadde en omfattende og svært kritisk dekning av uka som i stor grad var bygget på kritikk fra organisasjonen Med Israel for fred. Denne kritikken er til dels usaklig og bygget på feilinformasjon. Også Vårt Land tok opp debatten om Kirkeuka, med utgangspunkt i Dagens dekning og kritikken fra MIFF. MKR er vant med denne typen angrep fra MIFF, men omfanget denne gangen var likevel overraskende. MKR og arrangementskomiteen for Kirkeuka vil fra neste års arrangement prioritere mediearbeid rundt uka høyere, både for å komme kritikken mer i forkjøpet og for å utnytte potensialet for positiv oppmerksomhet bedre.

Vedtak:

Sakene ble tatt til orientering.

KISP 13/13: Economy of Life, Justice and Peace for All: Busan 2013 og veien videre

Raag Rolfsen innledet til samtale. Raag er delegat til Kirkenes verdensråds generalforsamling i Busan 30. oktober-8. november 2013, og har vært aktiv i arbeidet med dokumentet *Economy of Life, Justice and Peace for All* som skal behandles på generalforsamlingen.

Raag innledet om prosessen frem mot dokumentet *Economy of Life, Justice and Peace for All: A Call to Action*. Dokumentet legges frem for KV's generalforsamling i Busan av sentralkomiteen, og er ett av fem hoveddokument i Busan. Det blir også tatt opp i et «Ecumenical Conversation»-stormøte. Dokumentet er resultat av en global konsultasjonsprosess som generalforsamlingen i Porto Alegre i 2006 besluttet at man skulle ha frem mot generalforsamlingen i 2013, og som etterfulgte Agape-prosessen (mellom generalforsamlingene i Harare i 1998 og Porto Alegre i 2006). Mens Agape-dokumentet var mer enhetlig, og i større grad representerte et ståsted med tyngdepunkt i radikale miljøer i sør, er *Economy of Life, Justice and Peace for All: A Call to Action* et mer samlende dokument, og uttrykk for en enighet blant kirkene om sentrale freds-, rettferdighets- og klimaspørsmål, som dermed også har større potensiale for å legge grunnlag for felles handling. Neste periode i KV bør handle om *diaprasis* – å samle kirkene i handling bygget på den enigheten man håper å oppnå i Busan på bakgrunn av dette dokumentet. Dette er målsettingen med det foreslåtte programmet *Pilegrimage for Justice and Peace*.

Momenter fra samtalen i KISP:

- Har KV potensiale til å skape den globale mobiliseringskraften som skal til frem mot de neste årenes klimatoppmøter og WTO-møter? Har vi kommet dit at vi har et felles prosjekt å mobilisere på?

- Det foregår også andre parallelle prosesser som til dels har utspring i Agape-prosessen. Oikotree sprang ut av Agape og er oppnevnt som kontaktorgan mellom KV og WARC (nå WCRC), og støttes av KV gjennom en stilling, men lever litt på siden av KV-strukturen. Her og i andre miljø er fortsatt *Empire*-begrepet levende, et begrep som var sentralt i Agape, men er forlatt i det nye KV-dokumentet. WCRC har også en ny prosess nå hvor de ønsker å skape et permanent panel av eksperter på økonomisk globaliserings spørsmål, og hvor KV er med som aktør. Lutheranere/LVF skulle kanskje deltatt i dette samarbeidet?
- Er økologi her lagt inn som et undertema under sosial rettferdighet?
- Climate Justice er et godt konsept som viser at klimaspørsmål og rettferdighets spørsmål ikke kan løses uavhengig av hverandre. Kunne vært et hovedtema (overordnet) for dokumentet, men kirker i sør ønsker ikke at man taper av syne andre økonomisk rettferdighets spørsmål eller andre akutte miljøproblemer.
- Skatterettferdighet (tax justice) er et annet godt tema for felles handling. Både vanlige folk og myndigheter i alle land er tapere, noen få rike personer tjener på skatteunndragelse.
- Dokumentet kunne vært spisset mer for å gjøre kirkene til en kraft for å utrydde fattigdom. Kirkene må ta en profetisk røst, ikke vår oppgave å moderere – det vil andre krefter gjøre.

Vedtak:

1. KISP takker for innledningen.
2. KISP oppfordrer de norske delegatene til Kirkenes verdensråd i Busan til å arbeide for at det i Busan blir etablert en plattform for handling, på bakgrunn av dokumentet *Economy of Life, Justice and Peace for All: A Call to Action*.
3. KISP oppfordrer Mellomkirkelig råd til å bruke dokumentet *Economy of Life, Justice and Peace for All: A Call to Action* og vedtakene fra Busan for å styrke sitt arbeid for global rettferdighet og klimarettferdighet, og innarbeide dette i Skaperverk og bærekraft-prosjektet.

KISP 14/13: Sør-Afrika 20 år etter: utfordringer for kirkene

Arne Grønningsæter innledet til samtale om dagens situasjon i Sør-Afrika og utfordringer for kirkene.

Han begynte med å si at han er uenig i de ensidig negative analysene av situasjonen i Sør-Afrika som har kommet frem i norske medier det siste året. Selv om Sør-Afrika står overfor store utfordringer, er det også et land som har økonomisk vekst, fortsatt er ganske demokratisk og har relativt fri presse.

Hiv/aids:

Utviklingen går rette veien. Mange av de smittede, og langt de fleste av smittede i byene, har tilgang til medisiner. Smitteraten går ned, både pga. turning point og forebyggende arbeid.

President Zuma har forbedret aids-politikken veldig. Men Sør-Afrika er fortsatt det landet i verden med flest smittede.

Kriminalitet:

Det begås 35 mord per dag i Sør-Afrika. Det er utrolig mye, men også en halvering fra for 20 år siden, og en betydelig forbedring fra for ti år siden. Det er også mindre kriminalitet generelt nå enn tidligere. Det er en rapportert økning i voldtekter. Det kan skyldes mer bevissthet og økt rapportering. Sør-Afrika har en av de verste voldtektsstatistikene i verden. Såkalt «helbredende voldtekt» av lesbiske er et økende fenomen.

Korrupsjon:

Korrupt politi er et stort problem. Korrupsjon er ikke et nytt fenomen, ANC-regjeringen overtok et svært korrupt system etter apartheid-regimet. Det er et inntrykk at nepotismen kan være økende.

Sosiale forskjeller, fattigdom, arbeidsledighet:

Ser ut som ulikheten er økende. Gini-koeffisienten går opp. Verdensbanken sier nå at Sør-Afrikas Gini er på 0,7, mens andre mener den er 0,58/0,59, hvis man regner inn virkningen av social grants. Social grants spiller økt rolle, omfatter flere og blir større. «Emerging welfare state». Det offisielle tallet for arbeidsledigheten er 22 prosent, mens Fafo mener den er på 40 prosent. Det offisielle tallet for ungdomsledighet er 40 prosent, mens det reelle tallet antagelig er rundt 50 prosent. Skolesystemet fungerer dårlig, folk er ikke kvalifisert for de jobbene som er ledig. Det er gjort mye på kampen mot fattigdom, blant annet med boligbygging, elektrisitet og vannforsyning.

Immigrasjon:

Det er ca. én million lovlige immigranter i Sør-Afrika, og antagelig rundt seks millioner ulovlige immigranter. I forhold til folketallet er dette som om vi skulle hatt 700 000 ulovlige immigranter i Norge. Fremmedfrykt er et alvorlig problem, men må også ses på bakgrunn av disse tallene.

Demokrati og ytringsfrihet:

Selv med den nye og mye kritiserte offentlighetsloven har Sør-Afrika fortsatt en nokså fri presse. Selv om noen kanskje opplever ubehageligheter, legger ikke pressen generelt mye bånd på seg. Det er et demokratisk problem at ett parti er så mye større enn alle andre (har flertall), og kan dermed vedta mye på bakrommet. Men det er fordi folk har stemt på dem. Fagbevegelsen har vært veldig sterk, men fraksjonsstridigheter i ANC er i ferd med å ødelegge også for COSATU. COSATU har ikke klart å fange opp frustrasjonen blant annet hos gruvearbeiderne, og her har man sett omfattende protester. Det er et symptom på et svekket sivilsamfunn.

Utfordringer for kirkene:

Sør-Afrika har ca. 75 prosent kristne, 15 prosent med tradisjonell afrikansk tro. Ca. 8 prosent er ikke-religiøse. I tillegg er det hinduer, buddhister, muslimer og jøder. Blant de kristne er de synkretistiske afrikanske kirkene de største. Der er 1,7 millioner anglikanere, 3 millioner katolikker. Begge disse kirkene hadde en viktig rolle mot apartheid. De lutherske kirkene har

en dårligere historie. I dag er de splittet i fire grupper, delt etter hudfarge og teologi (hhv. LVF-kirker og kirker tilhørende International Lutheran Council). De to største lutherske kirkene er begge medlemmer av LVF. Det er trist at de ikke har klart å forene seg etter slutten på apartheid.

I likhet med samfunnet ellers utfordres kirkene av de sosiale forskjellene og den fortsatte fattigdommen i Sør-Afrika. Kirkene bør utfordres på å bidra til å gjenoppbygge det sivile samfunn. Kirkene bør være en klar stemme når det gjelder de sosiale forskjellene og forsoning. De bør også gjøre rent bord i sitt eget hus. Sør-Afrika er et veldig religiøst samfunn, så når kirkene først gjør noe, så betyr det ganske mye.

Mange har lurt på hva som skjer når Mandela dør. Arne tror det skjer lite: Han har vært ute av politikken lenge allerede. Arven fra Mandela er heller ikke helt entydig. Han er en stor frigjøringshelt, og var viktig for å få i gang samfunnet etter 1994. Men han har også et medansvar for å ha latt aids-epidemien bre om seg. Han sto også i spissen for en kontroversiell markedsliberalistisk politikk. Det er lett for en gammel anti-apartheid-aktivist, men vi må analysere Sør-Afrika på samme måte som vi analyserer andre samfunn.

Momenter fra diskusjonen i KISP

Sør-Afrika i dag

- Eierforholdene i jordbruket er de samme som under apartheid, selv om arbeiderne har fått det noe bedre. Frykten for «zimbabwiske tilstander» gjør at politikerne ikke tør å ta tak i landspørsmålet. Hvite landeiere har også hatt sterke interessegrupper.

- Ungdommelig befolkning: potensial ved at en stor del av befolkningen er i produktiv alder?

Arne: Slik det er nå er den demografiske sammensetningen et sosialt problem mer enn et potensial, pga. den høye ledigheten.

- Hva betyr Sør-Afrikas progressive grunnlov, og hvor godt forankret er den?

Arne: Grunnloven og lovverket betyr noe, men det er stor avstand mellom grunnloven og holdninger i befolkningen. Men det ser ut til at det er en positiv bevegelse når det gjelder holdninger. LHBT er ikke lenger et ikke-tema i Sør-Afrika. Sør-Afrika er en positiv aktør i FN. Spiller også en viktig rolle i internasjonal atomnedrustning, sammen med blant andre Mexico og Norge.

Lærdommer fra anti-apartheidkampen?

Arne ble spurt om refleksjoner rundt det internasjonale samfunnets rolle i kampen mot apartheid og lærdommer vi kan trekke av dette til andre situasjoner.

Arne: Samspillet mellom den internasjonale solidaritetsbevegelsen og de sosiale bevegelsene i Sør-Afrika var avgjørende. Sør-Afrika er ett av de få positive eksemplene på at boikott har fungert. Vi kan lære av forutsetningene som gjorde at det fungerte. Landet var i ferd med å gå bankerott (her var boikott viktig), apartheidstyret var livredde for blodbad, og det ble gjort et politisk dialog-arbeid som fungerte. Likhetstrekk mellom Sør-Afrika og Israel: settlersamfunn som tror de har fått landet som en gave fra Gud. Boernes ideologi ligner på sionismen. Eneste løsningen er dialog også i Israel/Palestina, men lite som tyder på det i dagens situasjon.

Kirkenes rolle i Sør-Afrika og kirkelige relasjoner Norge - Sør-Afrika

- Det er noen viktige prosesser hvor kirkelige organer er sentrale. Personer tilknyttet Benchmarks (organisasjon tilknyttet Kirkerådet (SACC)) ble viktige etter Marikana-massakren i 2012.
- Organisasjoner som jobber for aksept av homofile prester, har hatt noe fremgang i dialogarbeid. Kan utenlandske (kirkelige) aktører spille noen rolle i slike prosesser?
- Arne: Kirker har også tatt inn folk og beskyttet dem mot mobben under opptøyer. De spiller fortsatt en viktig rolle i en del kriser. I det siste har det vært flere drap på lesbiske aktivister. Kirkenes rolle er tvetydig: Tutu og andre har en veldig konstruktiv rolle, mens blant annet sionistiske og nykarismatiske kirker er veldig homofobe. Dnk har et problem i tilnærmingen til disse sakene fordi vi har så stor debatt i vår egen kirke om homofili selv om menneskerettighetstilnærmingen ikke burde være så vanskelig. I den lutherske kirken i Sør-Afrika er det intern uenighet om homofili.
- Det sørafrikanske kirkerådet har vært tause, sjekket med ANC før de uttalte seg. En del kirkefolk har skrevet et kritisk dokument til ANCs 100-årsjubileum hvor de utfordrer ANC.
- Vi må ha et kritisk blikk på oss selv. SA har i stor grad kommet ut av bistandsbudsjettene, men det er behov for støtte til sivilsamfunn.
- Markering i Norge 2014 må være relevant i dag for Sør-Afrika og for oss og våre samarbeidsrelasjoner. Farlig hvis vi kommer med en stor agenda, helter og kjepphester fra vår egen historie. Invitere gjester som er spennende aktører i dag, ikke gamle helter.
- Kontakt med miljøer i Sør-Afrika med kompetanse og erfaring fra forsoning. Kunne vært brukt mer etter 22. juli.
- Identifisere, støtte og styrke sivilsamfunnsprosesser som vi oppfatter som gode (eks. kampanjer som har avslørt korrupsjon i forbindelse med jagerflykjøp).
- Arne: Ulike aktører som KN, NMS og Dnk vil ha ulike roller, men gjenoppbygging av sivilsamfunnet kan være et felles grunntema.
- MR-dokumentet vårt er et viktig bidrag til partnerskapet med ELCSA.
- Hvordan kirkene forholder seg til sosial ulikhet, i SA og Norge, kan være tema for felles refleksjon.
- Vi bør minne myndighetene om at de fleste fattige bor i mellominntektsland, stimulere fordelingsdebatten og holde myndighetene i ørene på korrupsjon og dårlig fordelingspolitikk. Positivt at KN holder dette oppe i sitt arbeid i Sør-Afrika.
- Inspirere bispedømmer til å arrangere studiereiser for prester til SA?
- Trekantsamarbeid/utveksling med ELCJHL (Palestina)?
- Michael Lapsley brukes til forsoningsarbeid i Sri Lanka gjennom samarbeid med Norge.

Vedtak:

KISP ber Mellomkirkelig råd videreføre samarbeidsavtalen med Evangelical Lutheran Church of Southern Africa.

KISP 15/13: Midtøsten etter den arabiske våren

Frida Nome fra NUPI og MF innledet til samtale.

Momenter fra innledningen

Få bruker begrepet *arabisk vår* med letthet nå, og det er mye metaforbruk rundt arabisk vinter osv. Den arabiske våren har bragt ustabilitet, retur til gamle autoritære regimer, krig, militærkupp og økt terror noen steder.

Vi ser styrket polarisering mellom grupper, noe som er tydelig i Egypt nå. Økt sekterisme, styrket vekt på religiøs (og etnisk) tilhørighet og gruppeidentitet. Mulig å se den arabiske våren som feilet, at den har ført til økt lidelse. Men en konsekvens gjenstår som er et positivt utfall: økt politisk bevissthet. Tidligere har Palestina, Israel og Libanon hatt politisk bevissthet, men det har vært mindre av i andre land. Sivilsamfunnet har vært lite organisert, og det har vært dårlige kår for politisk virksomhet som ikke støtter opp om regimene. Den politiske bevisstheten som er skapt nå, er veldig viktig.

Syria: Det er områder i nord-øst med primært kurdisk befolkning hvor regimet har trukket seg helt ut, og kurdiske grupper styrer. Det er mulig dette området vil løsrive seg. Vi kan få en utvikling à la det vi så i Irak, og at landet blir delt i en sunnimuslimsk og en sjiamuslimsk del.

Egypt: Der er også scenarioer om en inndeling av Egypt i to (eller fire). Det er mye konspirasjonsteorier, og disse er tildels regimekonstruerte. Regimet har behov for å sverte Det muslimske brorskapet. Qatar har et sterkt forhold til Brorskapet og hadde stor innflytelse en periode. Nå har Qatar redusert makt, mens Saudi-Arabia har en sterk posisjon. Ikke-islamske krefter styrkes.

Det er en grunn til at Midtøsten er et fruktbart område for konspirasjonsteorier: Det har fantes mange konspirasjoner i regionen, og det er mange eksterne aktører som er involvert. Saudi-Arabia, Qatar, Tyrkia, Israel, Libanon. Hisbollah har vært med på krigføringen inne i Syria.

Rapportene fra Egypt om de kristnes situasjon har forklart situasjonen med at kirker er brent, og at kristne er forfulgt av krefter fra Brorskapet. Dette kan stemme, men forklaringene utelater en viktig faktor: at regimet og sikkerhetsstyrkene ikke har beskyttet kirkene.

Momenter fra diskusjonen i KISP

MKR mener at kirkene i Egypt har inntatt en svært problematisk rolle. Var optimistiske etter pave Shenoudas død, da det ble bygd gode allianser mellom ortodokse, evangelikale og Brorskapet. Da Mursi begynte å tilta seg fullmakter og det ble tilspisset, gikk kirkene høyt på banen for å støtte kuppet. Hva gjør vi da som vestlig kirke som ønsker å vise solidaritet med de kristne, men samtidig vise en kritisk solidaritet? MKR har brukt Arab West Report som informasjonskilde. AWR sier at regimet bevisst har unnlatt å beskytte kirkene.

Frida: Store deler av det egyptiske samfunnet sto bak kuppet mot Mursi. Likevel: Det var et kupp mot en demokratisk valgt president. At paven sto ved siden av General al-Sisi under kuppet er problematisk. Det samme gjorde lederen for det sunnimuslimske universitetet og moskeen.

Frida: UD har hatt fokus på å ha kontakt med regimene, og har dermed utelatt andre viktige aktører som ikke har kommet frem fordi det har vært autoritære regimer. Det er viktig å ha kontakt med sivilsamfunnet også. Etter revolusjonene i 2011 har vi en ny politisk situasjon, og plutselig har det vært stort fokus på å ha kontakt med Brorskapet. Man glemte andre viktige, sekulære aktører.

- Hva har norske myndigheters politikk vært overfor Syria etter 2011?

Frida: De var veldig trege i starten, ville vente på FN. FN kom ikke til enighet, og man var farget av en falsk forventning om at Assad ville falle, en forventning som også bygget på det vi forskere sa. Norge var med på å legitimere den syriske nasjonalkoalisjonen som representant for det syriske folk. Var antagelig riktig på det tidspunktet. Alle kunne gjort mer. Men det gjøres også en del som ikke kommer frem, som det ikke er tjenlig blir kjent.

- Den arabiske våren begynte ikke-voldelig i hvert land, før voldelige aktører kom og overtok prosessen. Hva vet vi om de ikke-voldelige gruppenes potensiale i Syria og hvilken støtte de hadde fra internasjonale aktører?

Frida: Det er et viktig spørsmål. Jeg kjenner noen av dem, folk som har sittet halve sitt politiske liv i fengsel og har engasjert seg på opposisjonssiden også før. Mange har vært venstre-aktivister og ikke-voldelige. I Sverige har man arrangert samlinger hvor man har hentet ut enkelt-politikere innenfra Syria som var mot væpnet opprør. Disse har i stor grad blitt sett på som medløpere for regimet fra andre aktører, og også i noen grad fra Vesten, fordi man har støttet det voldelige opprøret. De var antagelig mot væpnet opprør fordi de forsto mer av regimet, forsto hvor langt regimet var villig til å gå.

Veldig vanskelig å løse denne situasjonen militært, kun en politisk løsning som kan få slutt på dette. Opposisjonen sier de vil ha et møte i Genève mellom partene. Det første man må spørre da er: Hvem er partene? Opposisjonen er primært i eksil. De har liten vilje til å møte Assad eller regimet på høyt nivå, eller til å gå inn på en løsning der Assad blir en del av løsningen (også på kort sikt). Men denne opposisjonen i eksil har liten legitimitet inne i Syria, i alle fall i opprørsgrupper. Opposisjonsgrupper i Syria har gått sammen og sagt at de ikke har noen tillit til opposisjonen i eksil. De har ikke ofret sitt blod. De mener at folk inne i Syria ikke har blitt hørt. Hvordan få de «på bakken» inn i et møte i Genève? En avtale mellom regimet og opposisjonen i eksil vil ikke nødvendigvis få noen implikasjoner på bakken.

UDs politikk overfor Egypt: Var forsiktig med å si at det var kupp. De har fulgt etter USA. Hvis de sa at det var kupp, ville det betydd at USA måtte trekke den militære støtten.

Kirkenes rolle og MKRs engasjement:

- MKR arbeider på to nivå: Beholde en god kontakt med kirkene, kritisk solidaritet. Et engasjement basert på at vi er ønsket der, på aktiv kontakt med folk. Samtidig prøver vi å ikke støtte opp om diskursen om ”forfulgte kristne”.

- I Middle East Council of Churches er det en gammel konflikt mellom Libanon og Egypt, svekker deres rolle ift. Egypt.

Frida: I Syria har kirkene vært sterkt knyttet til regimet fordi de har måttet, men også fordi de har fått privilegier. Har hatt en viss frihet til å bestemme hva de skal snakke om i prekener f.eks., men innenfor de rammene som staten setter. Det har vært et fryktregime. Alle religiøse ledere har snakket det samme språket, hatt en harmonidiskurs, en nasjonal fortelling om et samlet Syria, mosaikk osv. Kirkelederne har også repetert dette. Syria har vært det strengeste regimet i Midtøsten. Kirkene har bidratt til å legitimere regimets politikk, og på den måten også sittet med makt. Regimet har trengt de religiøse lederne på sin side.

Diskusjonen i KISP munnet ut i en diskusjon om prioriteringer og fokus i MKRs Midtøstenarbeid.

Vedtak:

I arbeidet med Midtøsten og utvikling av ny Midtøsten-strategi ber KISP Mellomkirkelig råd om å fokusere på:

- å fortsatt prioritere Israel og Palestina i et helhetlig arbeid med Midtøsten
- å støtte sivilsamfunnet
- å fokusere på ikkevoldelig arbeid, og gå imot en økende militarisering
- religiøs og politisk dialog
- å problematisere diskursen om ”forfulgte kristne”
- demokratibygging og equal citizenship
- å videreføre og utvikle samarbeidet og dialogen med kristne grupper i området

Eventuelt 1: Uttalelse om kirkeasyl

KISP vedtok vedlagte uttalelse, som ble oversendt MKRs generalsekretær og deretter sendt til de politiske partiene på Stortinget.

KISP etterlyste en vurdering av MKRs deltakelse i UNE (jf. også KISP 14.-15. mars 2013)

Eventuelt 2: Forslag til saker for kommende KISP-møter

KISP diskuterte mulige hovedsaker for kommende KISP-møter. De temaene det var størst oppslutning om, var:

- **Handel:** Viktig tema for fattige land, lenge siden det var tema i KISP (2007/8). Mulig innfallsvinkel: endringer med regjeringsskifte, fra proteksjonisme til svært liberalistisk?

- **Fattigdom og post 2015-agendaen:** Det bør være et mål å utrydde fattigdommen, det er fullt mulig.

- **Klima:** Planlegge kampanje mot COP i Paris 2015? Oljeavhengighet, utvinningstakt. Uttrekk av SPU fra fossilindustrien?

- **Ikke-vold**

Andre tema som ble foreslått:

- Genmanipulering

- Økologisk bærekraft og befolkningsmengde

- BDS mot Israel

- Trosfrihet